N°. 158. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag 5 October.

Verslagen van Gedeputeerde Staten.

HOLLAND.

(Zie No. 153.)

Naar het schijnt, zou men dus in Zuid-Holland *provinciale* krankzinnigen-gestichten willen oprigten, en wel in de steden Leiden en Delft; terwijl men zich in Noord-Holland bij *stedelijke* gestichten schijnt te willen bepalen. »De besturen der steden Amsterdam en Haarlem" — leest men in het verslag — »hebben het verkieslijker geacht, om de aldaar bestaande dolhuizen-gasthuizen, onder behoud van dezelve als stedelijke instellingen, tot het bedoelde einde te doen strekken en verbeterd in te rigten. Te Amsterdam zou zulks, even als nu, hoofdzakelijk plaats hebben ter opneming van behoeftige lijders, en zouden de aan te wenden kosten geheel ten laste der stad verblijven. Te Haarlem, waar de locale gesteldheid niet gunstig is, en waar men overigens reeds verbetering in het bedoelde gesticht heeft aangebragt, betoont men zich zeer genegen om hetzelve nog verder uit te breiden en ook voor meer gegoeden in te rigten; doch verlangt men voor de daaruit voort te vloeijen kosten geldelijk gewaarborgd te worden."

In Zuid-Holland is er dus kwestie van twee provinciale krankzinnigen-gestichten; of daarmede de zoogenaamde dolhuizen vervallen zullen, wordt niet gezegd. — Zeer te betreuren is het dat de gedeputeerde heeren volstrekt niets mededeelen omtrent het getal krankzinnigen in de provincie, hoeveel er jaarlijks gemiddeld in de thans bestaande huizen worden opgenomen, en hoe velen derzelve er genezen. Dit schijnen toch nog al punten van eenig belang. Zijn er zoo veel krankzinnigen, dat het doelmatig zal wezen voor Zuid-Holland alleen twee provinciale gestichten op te rigten? Indien men zoodanig gesticht wezenlijk nuttig en onzer eeuw waardig wil maken, zal het noodig zijn het op eene groote schaal in te rigten en onder het opzigt van eenen afzonderlijk daartoe benoemden en bezoldigden geneesheer te stellen. Het is niet genoeg dat een plaatselijk geneesheer eene toelage ontvange, om de zieken aldaar dagelijks eens te gaan bezoeken; het krankzinnigen-gesticht moet het hoofdwerk van den in dat vak bekwamen doctor wezen. En daar dan toch ook de economie door de provinciale staten zal worden geraadpleegd, zou welligt, oppervlakkig, gelijk men zonder naauwkeurige opgave nopens het getal krankzinnigen spreken moet, één provinciaal gesticht de voorkeur verdienen. — Stedelijke gestichten, — voor de ingezetenen der stad, namelijk, alleen ingerigt, — zullen nooit aan het doel, hetwelk beschaafde menschlievendheid beoogen, beantwoorden." Men kan het niet genoeg herhalen: schier al onze krankzinnigen-gestichten zijn ellendig ingerigt; de beste derzelve zijn veel meer huizen, waarin men de ongelukkigen bewaart, dan wel poogt te genezen; de medische hulp die er aangebragt wordt, bepaalt zich bijna overal uitsluitend tot ligchamelijke ziekte.

»De staat der gevangenissen is genoegzaam dezelfde gebleven; die te Amsterdam vereischen vooral voorziening en verbetering."

Ziedaar alles wat de gedeputeerde heeren, luidens de *Staats-Courant*, aangaande dit voor alle beschaafde landen (Nederland alleen, naar het schijnt, uitgezonderd) zoo belangrijk onderwerp zeggen. Wij zouden niet durven verzekeren, dat, bijaldien een der Ed. Gr. Achtb. heeren een dergelijk verslag omtrent den staat zijner broeibakken van zijnen tuinier ontving, zijn Ed. Gr. Achtb. daarmede zeer tevreden zijn zou. Nogtans zijn de gevangenen menschen, ja zelfs grootendeels onze medeburgers; en naar het ons — het zij met bescheidenheid gezegd — voorkomt, zou althans de welvoegelijkheid vorderen er meer notitie van te nemen, en te onderstellen dat de Groot Ed. Achtb. provinciale staten er genoeg belang aan hechten om dienaangaande meer te willen vernemen dan: »De staat der gevangenissen is genoegzaam dezelfde gebleven; die te Amsterdam vereischen vooral voorziening en verbetering."

Maar hoe was nu de staat der gevangenissen in het vorige jaar; want toen waarschijnlijk hebben de gedeputeerde heeren een uitvoerig verslag omtrent dezelve medegedeeld? — In het verslag van 1838 las men: »Met opzigt tot het beheer der gevangenen kunnen wij ons *meerendeels* aan onze vorige verslagen houden. (*Anderdeels* werd het volgende, en niets meer, medegedeeld: »De nieuwe verordeningen, welke men omtrent deze gewigtige onderwerpen aan den koning (1) verschuldigd is, en bijzonder die, omtrent de afscheiding der veroordeelden naar leeftijd en kunne, mogen beschouwd worden als eene noodzakelijke verbetering en aanvulling van het thans werkende stelsel, hetwelk trouwens nog voor meerdere verbeteringen vatbaar blijft." Ziedaar alles; nu kan immers ieder lid der staten het zijne toebrengen tot het daarstellen dier *noodzakelijke* verbeteringen.)

Doch in het vorige verslag, in dat van 1837 dan, wat las men daar? Daar las men: dat de gevangenissen op meer dan eene plaats voorziening behoefden; men sprak inzonderheid van de bekrompenheid en zelfs *bouwvalligheid* van het huis van arrest en justitie te Amsterdam. »Ook te Haarlem" — zeide men — »*kan de tegenwoordige staat der dingen in dit opzigt niet langer voortduren*, en men houdt zich onledig met het *ontwerpen* van verbeteringen."

In 1837 kon dus de staat der dingen in dit opzigt niet langer voortduren. In 1838 hield men zich aan zijn vorig verslag. En in 1839 zeide men: De staat der gevangenissen is genoegzaam dezelfde gebleven; die te Amsterdam vereischen vooral voorziening en verbetering (in 1837 waren zij reeds *bouwvallig!*)

Wanneer nu eens de Ed. Gr. Achtb. heeren verbeteringen *ontwerpende* zullen zijn gestorven, hoe troostrijk zal het hun dan niet in de ooren klinken: »*Ik lag in de gevangenis en gij hebt mij verzorgd!*"

Maar er was misschien geen geld om in de behoeften dier *bouwvallige gevangenissen* te voorzien, gelijk er geen geld was om behoorlijke krankzinnigen-gestichten op te rigten? Amsterdam heeft geen geld te missen voor verbeteringen welke de menschlievendheid vordert?

En de geschenken die Amsterdam bij hooge huwelijken geeft? En zijne illuminatiën en feesten, als prinsen en prinsessen het bezoeken?

Onlangs verbood de sultan van Turkije hem geschenken te geven, en feesten ter zijner eere aan te leggen; kleed eerst uwe armen, zeide hij, zorg eerst voor de noodwendige behoeften der gebrekkigen! — Barbaarsch!! ongeloovig! onchristelijk! niet waar? Hoe oneindig menschlievender, beschaafder en godsdienstiger: eerst te illumineren, eerst geschenken en feesten te geven, en daarna te zien wat er voor armen, voor krankzinnigen, voor bouwvallige gevangenissen overblijft!

»Ik ging naakt en hebt mij gekleed; ik was hongerig en gij hebt mij gevoed; ik lag in de gevangenis en gij hebt mij bezocht," kan zeer wel in het vaderlijk Oud-Nederland beteekenen: »Ik had broodsgebrek, en gij hebt maaltijden aangerigt voor hen die overvloedig te eten hadden; mijn verstand doolde in de duisternis, en gij hebt uwe gebouwen verlicht; ik lag in eene bouwvallige gevangenis en gij hebt feesten gegeven!" —

Een iegelijk zal beloond worden naar zijne werken!

(1) Als er bij ons ooit nog iets goeds gedaan wordt, dan is het bijna altijd de koning; waartoe hebben wij dan toch gedeputeerde en provinciale staten? — De koning zal er ongetwijfeld niet tegen hebben, dat er goede gevangenissen worden ingerigt; maar de koning kan niet alles doen; ligt dat niet aan de provinciale staten, zorgen dat er behoorlijke gevangenissen in hunne provinciën kwamen?

EGYPTE en SYRIË.

De *Allgemeine Zeitung* behelst eenen brief uit Alexandrië, van den 7den september, waarin men leest: Uit Syrië hebben wij thans eenige meer bepaalde berigten. Het belangrijkste is de overgang van *Hafiz*-pacha. Het vroegere gerucht was voorbarig en liep de daad vooruit, gelijk op merkelijker wijze dikwijls het geval is. Hoe de overgang zich toegedragen heeft, wat hem daartoe plotseling heeft doen besluiten, weet men hier nog niet. Het schijnt echter dat *Chosrew*-pacha hem naar Konstantinopel lokken, en zich daar van hem ontdoen wilde. Wat hiervan zij, de overgang is zeker; eene korvet is naar Syrië vertrokken, om hem aan boord te nemen en naar Alexandrië te brengen." Dit berigt schijnt evenwel nog bevestiging te behoeven.

TURKIJE.

Van de Turksche grens, *19 sept.* Volgens de laatste berigten uit Konstantinopel, hebben de gezanten van Engeland, Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen (of ook van Rusland wordt twijfelachtig gelaten) van hunne collega's te Weenen aanschrijving gekregen, om vooreerst nog geene dwangmaatregelen tegen *Mehemed-Ali* te nemen, en nog eens den weg van zachtheid te beproeven, door, namelijk, bij eene collectieve nota, welke de consuls te Alexandrië aan *Mehemed-Ali* zullen overhandigen, hem te vermanen dat hij zich vergenoege met het erfelijk bezit van Egypte en Arabië, en de Turksche vloot teruggeve. Men hoopt den onderkoning hierdoor te overtuigen van de eenstemmigheid der mogendheden. (*K. Z.*)

RUSLAND en POLEN.

St. Petersburg, *21 sept.* De keizer heeft bij een rescript aan den minister van oorlog zijne bijzondere tevredenheid te kennen gegeven wegens den voortreffelijken toestand, in welken de 100,000 man, te Borodino verzameld, zich bevonden.

Het nieuw opgerigte gedenkteeken te Borodino behelst verscheidene opschriften, welke een historisch belang hebben. Zoo ziet men er uit, dat er aan Russische krijgsmagt op het slagveld verzameld was: 85,000 man infanterie, 18,000 man cavallerie, 7000 kozakken, 10000 man landmilitie en 640 kanonnen; de vijandige krijgsmagt daarentegen beliep 554,000 man; daarvan bevonden zich op het slagveld 145,000 man infanterie, 40,000 man cavallerie en 1000 kanonnen. De Russische troepen bij Borodino werden door drie veldheeren aangevoerd: *Kutusoff*, *Barclay de Tolly* en *Bagration.* Van Russische zijde bleven er op het slagveld 3 generaals en 15000 strijders van anderen rang; gewond werden 12 generaals en 30,000 andere krijgslieden. Aan hunne wonden stierven onmiddellijk na den slag: de bevelhebbers *Bagration*, *Tutschkoff I* en *II*, graaf *Kutaisoff*. Van de bovengemelde aanzienlijke vijandige krijgsmagt trokken er slechts 79,000 man uit Rusland terug. (*Pr. St. Z.*)

St. Petersburg, *25 sept.* Den keizer is den 15den te Moskau aangekomen. Z. M. begaf zich eerst met den erfgrootvorst naar de kapel van onze Lieve Vrouw van Iwera, en steeg toen af aan het kleine paleis van het Kremlin. (*P. St. Z.*)

DUITSCHLAND.

In de officiële courant van Hannover, *Hannoversche Zeitung*, leest men onder de rubriek Nederlanden: » Naar men verneemt, zijn de graaf van *Oultremont* en de jonge prins van *Chimay* tot kamerheeren benoemd. De laatste is de broeder van den naar 's Gravenhage bestemden Belgischen gezant, en den naam des eersten draagt de dame, welke men aanduidt als zullende eerlang de gemalin van Z. M. den koning worden (*welche man als die baldige Gemahlin Z. M. des Königs bezeichnet.*)

ENGELAND.

Londen, *21 sept.* In het *Bristol Journal* leest men, dat de heer *Ceely*, heelmeester te Aylesbury, eene hoogst belangrijke ontdekking heeft gedaan, en betoogt, dat kinderpokken en koepokken van denzelfden oorsprong en de laatstgenoemden niets anders dan aan de koeijen medegedeelde kinderpokken zijn. De heer *Ceely* inoculeerde koeijen met kinderpokstof; de blaartjes, daardoor bij die dieren te weeg gebragt, hadden geheel het voorkomen van koepokken. Om dit punt nader te onderzoeken, werden kinderen met stof van de aldus kunstmatig ingeënte koe geïnoculeerd; en het gevolg daarvan was, dat zij zeer goede en echte vaccine-blaartjes bekwamen. Om hierop eene voldoende proeve te nemen, werden deze kinderen met kinderpokstof geïnoculeerd, en men bevond, dat zij voor de pokken beveiligd waren. Vijf en twintig inoculatiën zijn achtervolgelijk met de nieuwe virus, hetwelk men teregt [illegible] gedaan, en steeds [illegible] voldoende blaartjes voort, de [illegible] aangewend. De belangrijkheid dezer ontdekking kan niet te hoog geschat worden. Dikwerf breken de kinderpokken in oorden uit, alwaar men geene koepokstof kan bekomen; en men behoeft dus enkel eene koe met kinderpokken te inoculeeren, om dit voor het menschelijk leven zoo schadelijk vergif, door middel van dat zoo nuttig beest, in eene weldadige vloeistof te veranderen, die voor de kinderpokken, deze vreeselijke ziekte, beveiligt.

FRANKRIJK.

Parijs, *30 sept.* In den *Moniteur Parisien* leest men:

Volgens de bij ons ontvangene graan- en meelberigten zijn de omzettingen gering en beginnen de prijzen te dalen. De door de molenaars bewerkstelligde verkoopen zijn à één frank lager dan in de vorige week geschied.

— Het gouvernement heeft uit Bayonne van 28 september het télegrafische berigt bekend gemaakt, dat de door de Cortes benoemde commissie tot het onderzoek van de kwestie der fueros zich met groote meerderheid voor derzelver instandblijving heeft verklaard.

Parijs, *1 oct.* De heer *Aguado* is te Bordeaux aangekomen, ten einde zijne reis naar Madrid voort te zetten. Men twijfelt niet, of hij zal door het Spaansche gouvernement over de geldelijke aangelegenheden worden geraadpleegd.

[illegible] van Bayonne, zoowel als van Bordeaux, verzekeren, dat ook het [illegible] Guebara, het laatste bevestigde punt der Carlisten in de Baskische [illegible] Constitutionelen is overgegeven. Zij voegen er bij, dat het leger [illegible] *Espartero*, naar Arragon bestemd is, bij Tudela bijeentrekt.

— Bij de prijsvermeerdering [illegible] zijn eenige werklieden van de voorstad St. Antoine bijeengeschoold [illegible] van loonen te vragen. Zij zijn echter overal afgewezen geworden.

— De geruchten omtrent den dood van den graaf *d'Espana* blijken van allen grond te zijn ontbloot. Deze Carlistische bevelhebber bevindt zich aan het hoofd van 3 tot 4 duizend man, in den omtrek van Campredon, en heeft dezer dagen eenen zijner adjudanten naar Perpignan gezonden, ten einde met den Spaanschen consul te onderhandelen over zijne intrede in Frankrijk.

— Een der Parijsche dagbladen berigt, dat Sardinië zijne havens weder voor de Spaansche schepen heeft opengesteld, en dat de betrekkingen tusschen dezen staat en het gouvernement der koningin dien ten gevolge zijn hersteld. Ook zouden al de schepen in de Sardinische havens, met krijgsbehoeften voor don *Carlos* geladen, bevel ontvangen hebben, hunne lading te ontschepen. Men wil in dit opgeven van de zaak van don *Carlos*, door zijnen getrouwsten bondgenoot, het bewijs zien, dat Rusland, Oostenrijk en Pruissen niet lang wachten zullen met de erkenning van *Isabella II.*

— Onlangs zijn te Bordeaux, in tegenwoordigheid van den maire, proeven genomen, om uit de schillen der uitgeperste druiven en den moer van wijn brandbaar gaz te trekken. Een pond der gedroogde schillen, gedurende twee uren in een heet retort geplaatst, leverde in den tijd van zeven minuten, twee honderd litres gaz op, dat vrij van alle reuk was en helder en zonder walm brandde. Eene tweede proeve met droogen wijnmoer is even goed uitgevallen.

— De *Revue des deux Mondes* van den 1sten october zegt: Het doel hetwelk sommige dagbladen hebben gezocht in eene reis van den hertog *Decazes* naar Spanje, is ver van het ware. Het is, naar het schijnt, niet in het Schiereiland dat de hertog van *Nemours* eene gemalin zal vinden; in eenige salons heeft men den naam eener jonge Duitsche prinses genoemd.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, [illegible] Gisteren heeft het provinciaal geregtshof alhier het volgende zestal gemaakt, ter vervulling der opengevallene plaats van raadsheer in hetzelve, door het aan den heer *Jordens* verleend ontslag, als: 1°. Mr. *Vaillant*, advocaat te Amsterdam; 2°. Mr *Bollard*, president der arrondissements-regtbank alhier; 3°. Mr. *Wintgens*, advocaat alhier; 4°. Mr. *Buyskes*, officier van justitie te Leiden; 5°. Mr. *van den Velden*, substituut-officier bij de arrondissements-regtbank alhier, en 6°. Mr. *L. G. A. Clant*, procureur alhier.

— Men verneemt, dat tot gouverneur ter kuste van Guinea, met rang van luitenant-kolonel, is benoemd, de heer *van der Eb*, in plaats van den heer *Bos*, op zijn daartoe gedaan verzoek eervol ontslagen; en dat tot eersten boekhouder, fiscaal en secretaris ter zelfder kuste is benoemd, in plaats van wijlen den heer *Maarschalk*, de heer *W. F. Sohming*.

— Wij vernemen, dat de télégrafische gemeenschap hier te lande zal worden opgeheven, en het daartoe behoorende materiëel onder militair opzigt zal worden opgelegd, zoodanig, dat dit middel van communicatie steeds gereed zal zijn, om, des noodig, weder in werking te worden gebragt. Wij vernemen tevens, dat de personen, bij die télégrafische inrigting geëmploijeerd, eervol uit hunne tegenwoordige tijdelijke betrekking zijn ontslagen, onder toekenning aan dezelven, bij wijze van gratificatie, van het behoud hunner bezoldiging tot ultimo december aanstaande.

— Men schrijft uit Almelo, dat Z. M. aan den heer Mr. *E. G. Oostersaan*, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag heeft verleend als president van de [illegible].

— Ten gevolge van de ontbinding der [illegible], heeft Z. K. H. de prins veldmaarschalk goedgevonden, de *à la suite* gevoerd wordende officieren bij de onderscheidene korpsen over te plaatsen, als:

De majoor *Mollingen* bij de 12de; de kapitein *Oudemans*, adjudant van den generaal-majoor *Knoll*, bij de 17de; de kapitein *Overbeek* bij de 12de; de kapitein *Pistorius*, adjudant van den generaal-majoor *Ragelaan*, bij de 5de; de kapitein *van Mansveldt* bij de 7de; de kapitein *Koch*, adjudant van Z. H. den hertog *van Saxen Weimar*, bij de 10de; en de 1ste luitenant *de Keizer*, adjudant van den generaal-majoor *des Tombes* bij de 13de afdeeling infanterie; zullende genoemde officieren op den 1sten october e. k. uit de sterkte van het korps gevoerd worden.

Bij de verschillende korpsen zijn in hunnen rang en anciënniteit de volgende officieren overgeplaatst, als:

Van den staf der afdeeling. De kapitein-adjudant *C. R. Winckel* bij het 3de bataljon der 14de afdeeling infanterie. De chirurgijn-majoor *van Beusekom*, ter beschikking gesteld van den heer inspecteur-generaal van de geneeskundige dienst der land- en zeemagt.

Van het reserve-bataillon. De 1ste luitenant-adjudant *Vogel* bij de 8ste afdeeling infanterie, de 2de luitenant-kwartiermeester *Treffers*, *à la suite* bij de 8ste, de officier van gezondheid *Burkard*, ter beschikking gesteld van den heer inspecteur-generaal van de geneeskundige dienst der land- en zeemagt, de kapitein *Thuijn de Ligny* bij de 8ste, de 1ste luitenant *Voltelen* bij de 8ste, de 1ste luitenant *Konigs* bij de 5de, de 2de luitenant *IJske* bij de 5de, de 1ste luitenant [illegible] bij de 8ste, de 1ste luitenant [illegible] bij de [illegible], de 1ste luitenant *Schuiteble* bij de 9de, de 2de luitenant *Erus* bij de 2de, de 2de luitenant *Rowda*, bij de 8ste, en de 2de luitenant *Akkermans* bij de 9de afdeeling infanterie.

Van het depôt. De 1ste luitenant-adjudant *Veldman*, bij de 7de, zal nog aanvankelijk bij het depôt der afdeeling infanterie verblijven; de kapitein-kwartiermeester *Akkermans*, bij de 7de afdeeling infanterie, als *à la suite*, moet aanvankelijk in zijne tegenwoordige betrekking blijven; de 2de luitenant-kwartiermeester *Voltelen*, idem, idem; de 1ste luitenant titulair administrateur van kleeding *de Riveecourt* wordt aanvankelijk in zijne tegenwoordige positie gelaten; de officier van gezondheid, 2de klasse, *Jansen*, en 3de klasse, *van der Steen*, ter beschikking gesteld van den inspecteur-generaal van de geneeskundige dienst der land- en zeemagt; de kapiteins *Kamps* en *van Veen*, bij de 7de afdeeling infanterie, zullende nog aanvankelijk bij het depôt verblijven, als leden van de hoofd-administra-

tie zijnde; de 1ste luitenant *Witzel*, bij de 9de, zal aanvankelijk nog te Kampen blijven, als belast zijnde met het beheer der garnizoens-ziekenzaal; de 1ste luitenant *Juta*, bij de 10de, en *van Kempe*, bij de 12de, zullen nog aanvankelijk bij het depôt der afdeeling ter beschikking van den majoor *Smits* verblijven; de 1ste luitenant *Knock* bij de 14de; de 2de luitenant *Immink* bij de 7de; de 2de luitenant *Richard di Bertin* bij de 12de, moet aanvankelijk te Kampen blijven, als belast zijnde met het toezigt over de militaire-bakkerij; de 2de luitenant *Hess* bij de 13de; de 2de luitenant *Engelvaart* bij de 12de; de 2de luitenant *Hillevan* bij de 17de en de 2de luitenant-kwartiermeester *van Reijen*, als *à la suite* bij de 2de afdeeling infanterie, zal aanvankelijk bij het algemeen depôt der landmagt n°. 33 verblijven.

Alle bovenstaande officieren zullen op den 1sten october aanstaande uit de sterkte worden gebragt. (*Vlissingsche Courant.*)

Arnhem, 4 oct. Vorsten-bezingers zijn ten-allen tijde beloond geworden; echter, naar het schijnt, voorheen ruimer dan thans, ten minste dan thans in Nederland; dit had het voordeel, dat men betere loffuiters vond en zich dus minder bespottelijk maakte. Welke gedachte moet toch de vreemdeling van Nederland opvatten, wanneer hij leest dat aldaar, in de hoofdstad, ter eere der vorstelijke familie, in den Franschen schouwburg, het volgende platte nonsens voorgelezen werd:

Les voilà, les voilà!
Tenez, regardez par là!
Répétez avec moi
Vivent les enfants du roi!
Quand j' dis vivent les enfants,
Le père est compris dedans; *etc.*

Blozende lazen wij het in een buitenlandsch dagblad, overgenomen uit de Amsterdamsche bladen, en vonden ons genoopt om den wensch te uiten dat er in het vervolg aan proza- of rijm-complimenten, iets meer dan een bloote dankbrief, een ring of een snuifdoos mogt worden toegelegd, opdat de prikkel en dus ook de concurrentie grooter wordende, de geestdrift zich minder plat en minder bespottelijk uitdrukken mogt. In alle geval zou het zaak zijn voor dergelijke aardigheden liefst het Hollandsch te gebruiken; dan blijven zij meer onbekend.

Mengelwerk.

Iets over de Amsterdamsche illuminatie, enz.

(*Ingezonden.*)

Wie heeft niet in het zoo verhevene, waarheidlievende en algemeen gezochte *Handelsblad* de beschrijving gelezen van die prachtige, schitterende, luisterrijke en alle denkbeeld te bovengaande illuminatie, die Neêrlands hoofdstad als in eene zee van veelkleurig vuur en licht heeft ingedompeld, — eene zee tot welke zelfs de schamelste woning zijnen druppel bijdroeg!

Ook wij hebben ons mogen verzadigen aan dit lieflijk en welsprekend artikel, hetwelk in verheven Handelsbladaardige bewoordingen ons een nog schooner tafereel voor oogen stelde, dan het origineel ons opleveren kon. Ons toch mogt het op onze wandeling niet te beurt vallen, al die luisterrijke schoonheden op te merken, welke zijn steller als in eene betooverende verrukking bragten en hem deze zoo schoone ideale beschrijving deden daarstellen; want wij kunnen toch niet vooronderstellen, dat hij ons dit als een getrouw verslag zal willen opdringen: ware dit zijne bedoeling, — wij zouden in verzoeking gebragt worden om te moeten gelooven, dat de man, op zijne kamer gezeten, veel op hooren zeggen afgegaan zijnde, en weinig met eigene oogen aanschouwd hebbende, zijn artikeltje zamengeraapt heeft. Althans wij kunnen van den zoo verfijnden smaak van het *Handelsblad* niet verwachten, dat hij, die stijve, flaauwe en schaars verlichte boogen op eenige grachten zoo heerlijk schoon vond, dat hij aan dezelve eene uitmuntende uitwerking toeschreef; den algemeenen volkssmaak raadplegende had hij dit kunnen ontwaren, daar juist op *die* plaatsen, waar gezegde eentoonige verlichting plaats vond, naauwelijks wandelaars gevonden werden; en evenwel, op deze grachten wonen menschen, wier rijkdommen en staat hen onder de eerste klasse rangschikken en die nogtans niet meer dan eenige stuivers, laat het zijn guldens, daaraan te koste legden; is dit nu de zoo hoog opgevijzelde algemeene vreugde, waartoe elk naar zijn vermogen bijgedragen heeft?

Nog armoediger, noch stijver waren zoo vele huizen van wezenlijk gegoede inwoners, naardien men op de Heeren- en Keizersgrachten voorname huizen zag, welke door niet meer dan 12 flaauwe lampions verlicht werden, — en deze illuminatie wordt door het *Handelsblad* als alle verwachting te bovengaande afgeschilderd! »Zij was — dus klinkt het loflied — »algemeen, gelijk de vreugde algemeen was; algemeen, gelijk de gehechtheid des »volks aan de edele dynastie, die in Nederland regeert; algemeen, gelijk »de deelneming der natie in de vaderlijke blijdschap van het geëerbiedigd »hoofd van den staat; algemeen, gelijk de heilwensch voor het geluk van »het vorstelijk paar." Welk eene verhevene taal, welk eene schoone voordragt! ja wel *Handelsblad*, zij was algemeen, gelijk de vreugde algemeen was; beide zijn aan elkander gelijk; beiden waren, op weinige uitzonderingen na, *flaauw*. De gehechtheid, de deelneming der natie, zij was gelijk aan de illuminatie; en de heilwenschen, o ja, deze zijn uitgestort door eenig gemeen, hetwelk het rijtuig, waarin het vorstelijk paar gezeten was, bestormde, en alzoo zegevierende in en op hetzelve gezeten en hangende, den intogt mede maakte, en mogelijk het jeugdig paar met zeer onwelkome gasten bezocht. De groothertoginnen van Baden en Darmstad, welke het *Handelsblad* onder de menigte heeft opgemerkt, ja, zij kunnen, indien zij den intogt gezien hebben, getuigen van den onedelen geestdrift, welke het buitensporig gemeen steeds gewoon is aan den dag te leggen, hetwelk ook thans weder eenparig elk binnen ijselijk met verontwaardiging vervuld heeft.

Het zij echter verre van ons, te willen beweren, dat wij niets prachtigs op onze wandeling aantroffen; het is inderdaad waar, dat er, te midden dezer algemeen flaauwe verlichting, eenige zeer uitmuntende plaats vonden; maar eilieve, getuigen deze uitzonderingen van den geest der natie? Waar en van wie waren die schitterende verlichtingen? 1°. van de koffijhuizen in de Kalverstraat; bezielt dan al die koffijhuishouders die door het *Handelsblad* zoo zeer geprezen geestdrift, of wordt de een door den ander niet genoodzaakt al meer en meer iets uitstekends te bewerkstelligen, ten einde zijn etablissement meer en meer bezocht worde; 2°. van eenige zeer weinige der voornaamste inwoners, welke, veel aan het hof verschijnende, in de noodzakelijkheid verkeeren iets meer dan alledaags voort te brengen; 3°. van eenige maatschappijen gedacht dit tot hunne gewoonte; en ten 4°. de van stadswege daargestelde verlichtingen, welke ken, die dezelve hebben laten bewerkstelligen, niets meer kosten dan elk ander gewoon ingezeten. Inderdaad, de laatsten waren schitterend, waren betooverend; maar, *Handelsblad*, wij hebben, op de magere brug staande, en de illuminatie beschouwende, geene vuurstad gezien, welker torens en huizen als verhevelingen aan den gezigteinder schitterden; uw gezigt schitterde mogelijk, maar hadt gij alsdan, om zeker van uwe zaak te zijn, dat van nabij gezien, gij hadt u kunnen overtuigen, dat men geene stad op de hooge sluis heeft willen nabootsen, en dat niets eenigzins naar het aanzien van een huis geleek; doch ik vergat dat uwe beschrijving *ideaal* was, en dat dus uwe verbeelding zulke verhevene dingen schiep.

Maar hoeveel ook de regering tot het luisterrijke dezer verlichting bijgedragen hebbe, zoo vertrouw ik, dat men, elken handelaar of ander welmeenend inwoner de vraag voorstellende of hij niet liever in plaats van zich eenige oogenblikken in dit prachtige schouwspel te verlustigen, eene goede en doelmatige handelbeurs tot *blijvend* sieraad van onze hoofdstad zag verstrekken, en of deze enorme kosten, vereenigd met die welke voor het geschenk aan het jeugdig paar besteed zijn, niet beter hadden kunnen aangewend worden, door dezelve zoo veel mogelijk te doen verstrekken tot evengemeld einde, en of allen dan niet op deze vraag bijna eenstemmig het laatste verkiezen zouden? Moet men dan steeds tegen den volksgeest werken? moet men dan aan het billijke verlangen geen gehoor geven; en datgene, wat niet verlangd wordt, of hetwelk althans niets nuttigs daarstelt, steeds zien plaats hebben? Moeten wij zulke enorme belastingen dragen voor zulk een pronkspel, voor zulke oogenbegoocheling? Moeten wij zoo vele duizenden bij elkander brengen, om onze hooge gasten voor weinige dagen het gezigt der hulpbeurs te bedekken? — Neen geene karigheid is het, welke ons noopt dit ons gevoelen te uiten; geenszins zijn wij karig wanneer iets wezenlijks tot stand gebragt moet worden: maar iets anders is het om voor weinige oogenblikken zulke schatten te besteden; schatten, verzameld ook ten koste van den schamelen ambachtsman, die daardoor genoopt wordt, zijnen door werken aangewakkerden eetlust niet naar genoegen te kunnen voldoen, door de enorme belastingen op de eerste levensbehoeften.

Zulke duurgekochte schatten, zulke offers, op zulk eene wijze, te verkwisten, — wij vragen het, zoude dit het vorstelijk paar aangenaam kunnen zijn? Wij vragen meer: is het geoorloofd? en kunnen de raadsleden het met hun geweten overeenbrengen, hunne toestemming tot zulke verkwistingen te geven?

G.

Aan de Redactie der Arnhemsche Courant.

Assen, 22 september 1839.

Wel Edele Heer!

Als een staaltje van de doelmatigheid der verordeningen, welke in deze provincie genomen worden ten voordeele der veeteelt, zend ik UEd. een uittreksel uit het reglement op de keur der stieren in de provincie Drenthe, goedgekeurd bij Zijner Majesteits besluit van den 15den augustus 1839, n°. 12, *met verzoek het in UEd. geëerd blad op te nemen.*

Hetzelve luidt:

Art. 1.

»Geene stieren, tot het dekken van ander dan eigen vee bestemd, »zullen voortaan gebezigd worden aangehouden, dan na vooraf gekeurd »te dien einde toegelaten te zijn."

Art. 2.

»Geene eigenaren zullen hunne ongekeurde stieren tot het dekken van

» ander dan eigen vee mogen laten gebruiken, op eene boete van drie » gulden, zoo wel door hen, als door de eigenaren van het (aldus niet » buiten voorkennis) gedekte vee te verbeuren; zullende het laten dekken » van vee buiten de provincie, door aldaar ongekeurde stieren, aan ingezetenen, bij gelijke boete, mede zijn verboden."

Naar ons gevoelen is deze tweede bepaling in het geheel *niet* bevorderlijk ter verbetering van het ras van koeijen; immers degeen, die nu in deze provincie eenen uitmuntenden stier heeft, hetzij van inlandsch hetzij van Drensch of Engelsch ras, zal zijnen buurman of goede vrienden niet vergunnen hunne koeijen tot denzelven te brengen, afgeschrikt of door den grooten omslag die tot het laten keuren van denzelven in dit reglement wordt vereischt, en het alsdan over zijnen stal te ondergaan opzigt en door het doen brandmerken zijns stiers op den hoorn, of door vrees voor de boete en geregtelijke vervolging.

Art. 3.

1ste lid. » Alle stieren, zoowel gekeurde als ongekeurde, (kalveren van » het mannelijk geslacht, den ouderdom van zes maanden niet bereikt » hebbende, alleen uitgezonderd), zullen als een regel steeds moeten zijn [illegible] getal veehouders voegen, om hunnen stier altijd op den stal te voeren, althans wanneer het hooi schaars is, of zij weinig of geen bouwland ter stalvoedering hebben. — En hoe zal een stier in alle zijne leden goed kunnen uitgroeijen, die van af den ouderdom van zes maanden zijn gansche leven op stal moet staan?

2de lid. » Bij wege van uitzondering zal echter het losloopen van goed» gekeurde stieren, beneden de drie jaren oud, in beslotene weiden, te » gelijk met ander vee, hetwelk meerendeels niet dagelijks wordt op- en » afgedreven, en alwaar zulks overigens zonder wezenlijk gevaar voor de » publieke veiligheid geschieden kan, gedurende de maanden *mei*, *junij* » *en julij*, door gedeputeerde staten, kunnen worden toegestaan, mits » daaromtrent worde in acht genomen de navolgende bepalingen."

Een stier, beneden de drie jaren oud, zal door een kundig veehouder slechts zelden en wel alleen bij het jonge vee worden toegelaten, daar het bewezen is, dat, om zwaar en schoon vee te krijgen, de stier eerst zijnen geheelen wasdom moet hebben bereikt, hetgeen niet voor driejarigen ouderdom is.

Het is, volgens dit 2de lid van art. 3, dus verboden, om eenen stier zonder ander vee in het land te laten gaan, alsmede om, zoo als veeltijds geschiedt, denzelven in een land, waar ander vee loopt, aan eenen ketting vast te zetten. — Het laten losloopen van eenen stier in het land zal alleen in mei, junij en julij kunnen worden toegestaan [illegible] gezeigend worden [illegible] veehouder, die toevallig zijn jong [illegible] weiden, en derhalve niet altijd kan [illegible], wanneer en, derzelve moet worden toegebragt.

Alleen in *mei*, *junij* en *julij* kan het woeden toegestaan, en welk een omslag om die vergunning dan nog te verkrijgen! — En dan zal het ook steeds eene uitzondering zijn, wanneer eene veehouder in deze maanden zijnen stier bij het vee begeert te laten loopen; immers het meeste vee wordt eerst in het laatst van *julij*, in *augustus* en *september* toegebragt, en juist in de twee laatste maanden, wanneer de veehouder het het liefst zoude hebben, kan het hem niet worden toegestaan.

» *a.* Het verzoekschrift ter bekoming van zoodanige vergunning zal moeten inhouden: eene naauwkeurige aanwijzing, alsmede de kadastrale sectie » en het nummer van het perceel, waarop het losloopen van stieren wordt » aangevraagd, en voorts moeten zijn gerigt aan gedeputeerde staten; doch » ingediend worden bij het plaatselijk bestuur der gemeente, binnen welke » het perceel is gelegen, zullende het verzoekschrift vervolgens door gezegd » bestuur, vergezeld van deszelfs consideratien en advies, onverwijld aan » gedeputeerde staten ter beschikking moeten worden ingezonden."

Het zal den meesten veehouders moeijelijk vallen een bepaald stuk land aan te wijzen, daar zij naar weersgesteldheid (welke in ons land zoo veranderlijk is) nu eens hun vee in het eene, dan in een ander stuk land zullen moeten doen gaan.

» *b.* Alvorens aan de verkregene vergunning gevolg te geven, of te doen » geven, zal van den op te drijven stier of stieren, aan het hoofd van » het hiervoren vermelde plaatselijke bestuur, aangave gedaan, en tevens [illegible] worden, — behalve de kleur en andere bijzondere [illegible] elken dezer stieren, — zoodanig merk als [illegible] linker hoorn zullen moeten zijn gebrand, en van » welk [illegible] of afdruk tevens zal moeten worden » overgegeven."

Een brandmerk [illegible] op den hoorn van eenen fraaijen stier willen hebben [illegible] voor hem, of *met* een brandmerk op den [illegible] in het land te mogen laten, of *zonder* brandmerk denzelven steeds op stal te moeten houden.

» De overtredingen van dit artikel zullen gestraft worden met eene boete » van *f* 25 tot *f* 75, naar gelang van omstandigheden ter beoordeeling » van den regter."

Art. 21.

» De bij dit reglement vastgestelde boeten zullen worden genoten, voor » een derde door den *aanbrenger*, voor een derde door de keurmeesters, » en voor een derde door de gemeente-kas."

Dit zijn zeker alle regt vaderlijke bepalingen, en dezelve verkorten niemand in het genot van zijn eigendomsregt?

Een Drentsch veehouder.

Correspondentie.

Van het stukje van den heer A. M. uit K. zal eerlang gebruik worden gemaakt. Zijne aanmerking is zeer juist; maar dat het argument niet eer door de *Arnhemsche Courant* werd gebezigd, was geen verzuim; men had er reden voor.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 3 Oct. 1 El 5 Palm 9 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.
Den 4 Oct. 1 El 5 Palm 4 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.

Advertentiën.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.